

Q&A

Jak zostać rodziną zastępczą?

Spis treści

1. Gdzie rodzina może zgłosić zainteresowanie byciem rodziną zastępczą? 2
2. Jak przebiega proces zostania rodziną zastępczą? Jakie kroki rodziny/opiekunowie muszą podjąć, aby zostać rodziną zastępczą? 2
3. Jak przeprowadzana jest ocena rodziny zastępczej? Co jest brane pod uwagę podczas oszacowanie? Jakie informacje są zadawane podczas oceny?..... 4
4. Jak prowadzone jest szkolenie rodzin zastępczych?..... 4
5. Jakie instytucje promują i zarządzają szkoleniami? 6
6. Czy szkolenia dla rodzin zastępczych są odpłatne?..... 6
7. Jak rodziny zaczynają wychowywać dziecko? Przez jaki proces przechodzą (po ocena i szkolenie)? 6
8. Jak wybierana jest rodzina do wychowania konkretnego dziecka? Jak wygląda dopasowanie?..... 8

GRUPA PARTNERSKA

1. Gdzie rodzina może zgłosić zainteresowanie byciem rodziną zastępczą?

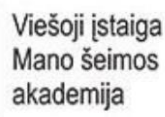
Osoba lub osoby zainteresowane pełnieniem funkcji rodziny zastępczej zgłaszają się do Organizatora Pieczy Zastępczej w miejscu/mieście swojego zamieszkania. **Organizatorem** rodzinnej **pieczy zastępczej** jest wyznaczona przez starostę/prezydenta jednostka organizacyjna powiatu/miasta lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Najczęściej w Polsce funkcję Organizatorów Pieczy Zastępczej pełnią Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej lub Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. W niektórych miastach Polski zdarza się, że Organizatorem Pieczy Zastępczej jest organizacja pożytku publicznego np. stowarzyszenie.

2. Jak przebiega proces zostania rodziną zastępczą? Jakie kroki rodziny/opiekunowie muszą podjąć, aby zostać rodziną zastępczą?

W Polsce nie ma jednoznacznych wytycznych które mówią, jak ma wyglądać procedura kwalifikacji osoby/osób na rodziców zastępczych. Taką procedurę każdy Organizator Pieczy Zastępczej tworzy sam oczywiście opierając się na przepisach prawa czyli ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. Na ogół osoby zainteresowane byciem rodzicem zastępczym w pierwszej kolejności przechodzą rozmowę kwalifikacyjną. W czasie rozmowy zadawane są pytania pod kątem czy osoby/osoby:

- daje rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny – w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;

GRUPA PARTNERSKA

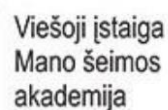

- e) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniami o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wystawionymi przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- f) przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokojenie jego indywidualnych potrzeb, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego;
- h) nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe (dla udokumentowania wymagane jest zaświadczenie o niekaralności);
- i) w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów (co należy udokumentować przedstawiając zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach);

Jeżeli rozmowa kwalifikacyjna przebiegnie pomyślnie do miejsca zamieszkania kandydatów na rodziców zastępczych udają się pracownicy Organizatora Pieczy Zastępczej, aby sprawdzić warunki mieszkaniowe i jeszcze raz porozmawiać o motywacji bycia rodzicem zastępczym. W następnej kolejności kandydaci poddają się rozmowie z psychologiem oraz testom psychologicznym z zakresu posiadanych predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej a także posiadanych kompetencji wychowawczych. Z rozmowy z psychologiem oraz po przeanalizowaniu testów sporządzona jest opinia o kandydatach.

Po pozytywnym zaopiniowaniu osób kwalifikujących czyli dyrektora, pracowników socjalnych którzy sprawdzali warunki mieszkaniowe i psychologa komisyjnie kandydaci kwalifikowani są do odbycia szkolenia.

GRUPA PARTNERSKA

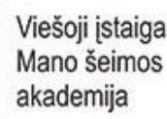
3. Jak przeprowadzana jest ocena rodziny zastępczej? Co jest brane pod uwagę podczas oszacowanie? Jakie informacje są zadawane podczas oceny?

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej funkcjonujące już rodziny zastępcze podlegają ocenie. Ocena ta dokonywana jest przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Organizator Pieczy Zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata. Ocena wydawana jest na piśmie i od tej oceny rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka mogą złożyć, w terminie 14 dni od dnia otrzymania oceny zastrzeżenia do starosty/prezydenta. W przypadku negatywnej ostatecznej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka, kolejna ocena jest dokonywana nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania tej oceny. W przypadku kolejnej negatywnej ostatecznej oceny organizator pieczy zastępczej kieruje do sądu wniosek o uchylenie postanowienia o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Tak jak zaznaczono na wstępie taka procedura oceny dotyczy istniejących już rodzin zastępczych.

4. Jak prowadzone jest szkolenie rodzin zastępczych?

Szkolenie podstawowe dla kandydatów na rodziców zastępczych niezawodowych i zawodowych odbywa się metodą warsztatową i **trwa około trzech miesięcy**, w tym **10 godzin** praktyk. W Polsce nie ma jednego wiodącego programu szkoleniowego dla kandydatów na rodziców zastępczych. Każdy podmiot szkolący tworzy swój własny program, jednakże musi on być zgodny z rozporządzeniem i zatwierdzony przez odpowiedniego ministra. Zgodnie z tym dokumentem ilość godzin podstawowego szkolenia dla niezawodowych rodzin zastępczych nie może być mniejsza niż 60 godzin dydaktycznych. Natomiast w przypadku szkolenia dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinny dom dziecka ilość godzin szkoleniowych zwiększa się dodatkowo do nie mniej niż 20 godzin dydaktycznych. Po ukończeniu szkolenia kandydaci otrzymują świadectwo ukończenia **szkolenia**, które nie jest jednoznaczne z uzyskaniem zaświadczenia kwalifikacyjnego, które uprawnia kandydatów do

GRUPA PARTNERSKA

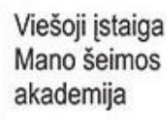
pełnienia funkcji **rodziny zastępczej** niezawodowej, zawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka. W większości szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych odbywają się w oparciu o ogólnopolski program szkoleniowy „Rodzina” oraz ogólnoświatowy Program PRIDE. **Program Szkoleniowy „Rodzina”** jest programem edukacyjnym o zasięgu ogólnopolskim. Przeznaczony jest dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej lub zawodowej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla dyrektorów prowadzących placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego. Program w poszerzonym zakresie wykorzystywany jest również w ramach przygotowywania trenerów do prowadzenia szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej oraz kadry organizatorów zastępczego środowiska rodzinnego tj. osób pracujących z dzieckiem i rodziną, w tym pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie, organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych i innych.

Celem szkolenia jest przygotowanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej oraz nabycie przez osoby pracujące na rzecz dziecka i rodziny umiejętności wzmacniania i wspierania rodziny, zarówno rodziny naturalnej dziecka, jak i zastępczej (spokrewnionej z dzieckiem, niezawodowej, zawodowej rodziny zastępczej, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego).

Szkolenie według Programu Szkoleniowego „Rodzina”:

- dostarcza uczestnikom informacji o pieczy zastępczej i umożliwia im zrozumienie potrzeb dziecka oraz ich własnych możliwości i potrzeb w odniesieniu do pracy w charakterze rodzica/opiekuna zastępczego,
- pomaga uczestnikom podjąć lub kontynuować opiekę nad dzieckiem z większą świadomością występowania pewnych trudności wychowawczych, organizacyjnych, innych i ich wpływu na cały system rodzinny, tj. domowników i dalszej rodziny,
- uświadamia konieczność podejmowania współpracy z rodziną naturalną dziecka oraz instytucjami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- stwarza możliwość lepszego poznania kandydatów, ich mocnych i słabych stron oraz motywacji i kwalifikacji opiekuńczo-wychowawczych.

GRUPA PARTNERSKA

5. Jakie instytucje promują i zarządzają szkoleniami?

W głównej mierze instytucjami promującymi i zarządzającymi szkoleniami dla rodzin zastępczych są organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto tematyką szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych oraz szkoleń podnoszących umiejętności i kompetencje dla istniejących już rodzin zastępczych zajmują się również prywatne podmioty, stowarzyszenia lub fundacje działające na rzecz dziecka i rodziny.

6. Czy szkolenia dla rodzin zastępczych są odpłatne?

Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych czy istniejących już rodzin zastępczych organizowane przez organizatora pieczy zastępczej odbywają się bezpłatnie.

7. Jak rodziny zaczynają wychowywać dziecko? Przez jaki proces przechodzą (po ocena i szkolenie)?

Sposób oceny funkcjonujących już rodzin zastępczych został już opisany szczegółowo w punkcie 3. Ponadto koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pozostaje w stałym kontakcie w rodziną zastępczą poprzez wizyty w jej środowisku zamieszkania. Wizyty te odbywają się minimum raz w miesiącu a w razie potrzeby częściej. Zgodnie z ustawą o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizator pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- ✓ ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka,
- ✓ analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną,
- ✓ modyfikowania planu pomocy dziecku,
- ✓ monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie,
- ✓ oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb,
- ✓ oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

GRUPA PARTNERSKA

- ✓ informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Oceny sytuacji dziecka organizator pieczy zastępczej dokonuje na posiedzeniu z udziałem:

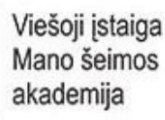
- rodziną zastępczą / prowadzącym rodzinny dom dziecka / dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej i koordynatorem placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej / wychowawcą prowadzącym,
- pedagogiem,
- psychologiem,
- właściwym asystentem rodziny,
- przedstawicielem ośrodka adopcyjnego,
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej,
- rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani w szczególności przedstawiciele: sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych oraz organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, a także osoby bliskie dziecku.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą sytuacji życiowej dziecka, jego funkcjonowania i zdrowia oraz zasadności jego dalszego pobytu w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu.

GRUPA PARTNERSKA

8. Jak wybierana jest rodzina do wychowania konkretnego dziecka? Jak wygląda dopasowanie?

Proces doboru dziecka do rodziny zastępczej jest sprawą indywidualną każdej rodziny. Organizator pieczy zastępczej przydzielając dziecko do rodziny zastępczej analizuje takie czynniki jak: wiek dziecka, płeć, stan zdrowia oraz fakt posiadania swoich dzieci biologicznych.

GRUPA PARTNERSKA
